

[Formanden]

get. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om persona- lenormering i daginstitutioner [af Tyroll (VS) og Tove Jørgensen (DKP)].

(Beslutningsforslag nr. B 74. Fremsat 15/2 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

I anledning af, at VS og DKP nu genfrem- sætter det forslag, som de sammen med SF fremsatte for knap et år siden, må jeg til ind- ledning minde forslagsstillerne om, hvad jeg sagde om karakteren af et sådant forslag, da vi havde det til første behandling i maj 1977.

Forholdet er jo det, at siden folketings- et forbindelse med finansloven 1975-76 vedtog en reduktion af personaletallet i daginstitu- tionerne, er alle afgørelser lagt ud til kommu- nerne; det skete som bekendt i april 1976. Ganske vist blev det mellem socialministeriet og Kommunernes Landsforening aftalt, at besparelserne for 1975-76 som forudsat skul- le søges videreført ved kommunernes frivillige medvirken. Men for det første kunne en sådan aftale efter sin natur kun indeholde en henstilling til de enkelte kommuner, og for det andet bortfaldt den fuldstændigt 1. jan- uar 1977, som det også blev nævnt af ar- bejdsministeren ved førstebehandlingen den 10. marts i år af SFs forslag til folketingsbe- slutning om forbedrede forhold inden for daginstitutionsområdet.

Situationen er således den, at der med det eksisterende lovgrundlag ikke længere er hjemmel til fra centralt hold at pålægge kom- munerne en bestemt normering i daginstitu- tionerne. Det er de enkelte kommuner, der efter bistandsloven selv træffer afgørelse om normeringerne i deres institutioner, også i daginstitutionerne.

Som jeg konkluderede, da vi sidst behan- lede dette forslag, skal jeg igen i dag under- strege, at en gennemførelse af en folketings-

beslutning med det angivne indhold vil bety- de en ændring af et af bistandslovens grund- læggende principper, nemlig at ansvaret for de almindelige institutioner, som alle kan få brug for i løbet af deres tilværelse, skal ligge hos de lokale myndigheder.

Da man af forslagens bemærkninger kunne få det indtryk, at tiden har stået stille siden 1975-76 med hensyn til udviklingen i perso- naleforbruget på daginstitutionsområdet, skal jeg benytte lejligheden til i al korthed at give et billede af, hvordan situationen tegner sig i dag, knap 2 år efter, at de centralt fastsatte normeringstal fik deres fulde virkning pr. 1. april 1976 med en beregnet reduktion på ca. 3.600 heltidsstillinger.

Jeg skal her minde om, at der samtidig med fastsættelsen af disse normeringstal blev skabt mulighed for en normering ud over disse tal: efter en individuel vurdering, i små institutioner, i institutioner med uhenigts- mæssige lokaleforhold, i institutioner med ingen eller fjerntliggende legepladser eller i institutioner med et særlig belastet klientel eller med et særlig intensivt børnefremmøde.

Med fastlæggelsen af den statslige refusion af kommunernes udgifter til driften af dagin- stitutionerne er man gået ud fra normalbud- getter, hvor de nævnte normeringstal for 1975 danner maksimumsgrænsen for, hvad kommunerne kan anmelde til refusion af lønudgifterne.

For 1978 er der imidlertid afsat et beløb på 74,6 mill. kr. til refusion af udgifterne til aflønning af personale ud over normerings- grænserne i de tilfælde, jeg nævnte før, hvor særlige forhold ved institutionerne gør det rimeligt.

De samlede kommunale udgifter ud over maksimumsgrænserne var i 1977 på 102 mill. kr., et beløb, der efter forespørgsel til enkelte kommuner ser ud til at omfatte en række forskellige udgifter, men med hovedvægten på løn og øvrige driftsudgifter.

Ud over disse forbedringer til de norme- ringsrammer, der var udgangspunkt for be- sparelserne, forventes der i 1977-78 afholdt udgifter til støttepædagoger af en størrelses- orden på ca. 80 mill. kr., svarende til godt 1.000 fuldtidsbeskæftigede. Disse pædagoger anvendes primært som støtte til børn med vanskeligheder af fysisk eller psykisk art un- der deres ophold i daginstitutionerne.

[Socialministeren]

Ressourcetællingen fra Danmarks Statistik, hvor støttepædagogerne ikke er medregnet, viser da også, at der i perioden 1976-77 er sket en personaleforøgelse på daginstitutionso mrådet, uden at personaletallet dog er kommet op på tallene fra før personalenedskæringerne i finansåret 1975-76. En opnormering af personaletallet fra 1977 til niveauet fra før 1975-76 ville ud fra et forsigtigt skøn medføre en stigning i antallet af fuldtidsbeskæftigede på ca. 1.600, hvilket med et institutionstal på 3.627 vil svare til mindre end én halvtidsansat pr. institution.

Tove Frederiksen (S):

Forslaget er en ganganger og bliver hverken bedre eller ringere af at blive fremsat én gang til. Imidlertid sker der ting i samfundet, som daginstitutionso mrådet skal ses i forbindelse med. Bistandsloven har givet kommunerne mulighed for at vurdere behovet inden for egne rammer.

Når der i dette forslag foreslås indført regler, der var gældende før finansloven 1975-76, kunne man forledes til at tro, at tiden havde stået stille, men det har den ikke. Der er sket nogle rokeringer i forbindelse med lørdagslukning i institutioner: i masser af tilfælde er lederen af en institution blevet fritaget for det administrative arbejde, der hører en institution til, idet den kommunale administration har overtaget denne opgave, hvilket betyder, at lederen frigøres til at indgå i arbejdet med børnegrupperne.

Central pladsanvisning skal også nævnes som en positiv ting, der er medvirkende til, at det rigtige barn anbringes i den rigtige institution, hvormed man tager højde for nogle skævheder, der i givet fald kunne opstå.

Endelig skal jeg ikke undlade at nævne, at en del institutioner ved ændring i tilrettelæggelse af arbejdet er blevet normeret bedre end hidtil, fordi man ved en kritisk gennemgang blev opmærksom på de vanskeligheder, der kunne være f. eks. i forbindelse med de upraktiske indretninger i institutionernes lokaler; det kunne eksempelvis være flere etager i en institution. Individuelle vurderinger har i nogle tilfælde givet bedre normeringer end tidligere, og det er noget, der fortæller om lokalkendskabets berettigelse. Derfor kan de belastede områder også opnå at anmelde

større beløb til refusion til personalelønninger end normalbudgetterne, der tages udgangspunkt i.

I forbindelse med dette forslag vil jeg ikke undlade at bemærke, at socialdemokratisk politik er at arbejde for, at der skabes fuld og gratis dækning af behovet for daginstitutioner i takt med de muligheder, der er herfor. Men i dag må det siges, at i tillid til, at kommunerne kender institutionerne inden for de enkelte områder, må det blive opgaven først og fremmest at styrke kommunerne i at bruge bistandsloven efter hensigten. Også i tillid til det sikkerhedsnet, som socialministerens godkendelse af kommunernes udbygningsplaner borger for, må forslaget afvises fra socialdemokratisk side.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Dette gentagne paradennummer fra partierne VS og DKP må klart afvises, da der ingen seriøs begrundelse er for dette forslag. Hele udviklingen inden for daginstitutionso mrådet kører forkert og er medvirkende til at nedbryde ansvarsbevidstheden. Helt principielt kunne det over for partierne VS og DKP udtrykkes således, at eftersom de er så utilfredse med den måde, hvorpå det offentlige for tiden driver børneinstitutionerne, kunne man foreslå venstrefløjspartierne, at de opretter deres egne institutioner for egne midler, så er der nemlig ikke en kat, der vil interessere sig for, hvor mange pædagoger der ansættes dér, og så kan der jo gives al den pædagogiske service, der ønskes og kræves.

Men lad os tænke lidt på de skatteydere, der altid selv har passet deres børn; de er nemlig ved at være godt trætte af venstrefløjens udgydelser og krav til andres pengepung. Socialministeren har for kort tid siden - jeg mener, det var i august 1977 - nævnt, at 40 pct. af institutionsbørnenes forældre tjener over 80.000 kr. Så er der ikke nogen som helst rimelighed i, at de, der ikke tjener så meget, gennem skatten skal betale for socialisternes bekvemme facon for børnepasning. For det er jo ligeledes en kendsgerning, at såkaldt fuld forældrebetaling som bekendt kun udgør 35 pct. af den faktiske pris. Hvor tror VS og DKP resten af pengene kommer fra?

Jeg har hørt udtalelser som: hver eneste krone, I får til jeres børnepasning, er taget

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

fra folk, der i mange tilfælde garanteret hellere ville have noget andet for dem. Egoister blandt dem ville måske endda sige: vi har ikke sat jeres børn i verden, hvorfor skal vi så betale for at få dem passet? For folk, der ikke mener, at forældre egner sig til selv at passe og opdrage deres børn, er det et naturligt ønske at få ansat så mange som muligt til at varetage den offentlige børnepasning. Jo flere man kan få ansat i den enkelte institution, jo bedre kan de få tid til at planlægge og udføre den holdningsbearbejdning, som er pædagogernes mål.

Ønsket om flere ansatte kolliderer imidlertid med det før kommunevalget opreklamerede slagord: flere, billigere og bedre institutioner. For jo flere man ansætter, jo dyrere bliver det. Det siges ofte, at pengene skal komme i form af sparet understøttelse, men det argument holder ikke stik. Alle vegne fra kommer der for tiden oplysninger om, at de såkaldt ledige, der står opført som ledige og hæver understøttelse, ikke er absolut ledige, men har deltidsarbejde og dermed ikke er i stand til at tage anvist arbejde.

I Jyllands-Posten af den 28. marts 1978 står der:

»Pædagoger i deltidsstillinger, der suppleres med understøttelse, har pligt til nu og da at søge heltidsstillinger.«

Man kunne spørge, hvem der kontrollerer denne pligt.

I Vestkysten af den 1. april 1978 står der:

»Arbejdsløshedstallet for »ledige« børnepædagoger er misvisende, fordi de »ledige« har deltidsjob.«

I realiteten vil det sige, at der f. eks. i landets fjerdestørste provinsby, Esbjerg, ikke er ledige pædagoger. Der er ikke vundet meget med en vedtagelse om, at der skal ansættes flere, hvis der reelt ingen er at få.

Pædagoger taler meget om, at de vil have antallet af stillinger op på det niveau, der var før nedskæringerne. Det ville derfor være rart at se en opgørelse på landsplan over, hvor meget dispensationspuljen har betydet i kroner og øre, og jeg skal stille spørgsmål herom i udvalget.

Samtidig med, at der ifølge socialministerens opfordring skulle spares, kom der i et cirkulære nogle gode ideer frem om ansøgninger om mere personale, f. eks. i tilfælde af, at en institution var u hensigtsmæssigt bygget, havde dårlige legeforshold, mange

små rum og andre ting, sådan som socialministeren netop nævnte det selv. Kommunerne fortsatte individuelt med disse dispensationer, så de nu næsten automatisk er blevet indarbejdet i de kommunale budgetter.

Det, der er tale om her, er et paradedorslag. Dels har man snart fået ansat dem, der blev fyret ved spareforanstaltningerne, dels bygges der nye institutioner, og dels er der ingen ledige pædagoger. Efter vor mening er der ingen grund til at øge normeringen i daginstitutionerne. Derimod er der grund til at se på økonomien, for når det koster 30.000-40.000 kr. om året at få pædagogpasset et spædbarn, er vi nået ud på parodiens overdrev.

Man taler om højst 35 pct. af udgifterne, men forlods har man betalt det, bygningen koster i opførelse, plus vedligeholdelse og administration, så vi kan godt sige, at man højst kræver 25 pct. Resten skal betales af andre mennesker. Desuden har mange hel eller delvis friplads, så andre betaler hovedparten. Vi må finde en anden form, for den offentlige børnepasning er blevet for dyr, ikke alene for dem, der bruger den, men også for dem, der skal betale til den.

Bertel Haarder (V):

Efter de nyttige oplysninger, socialministeren kom med, kan man drage den konklusion, at personaleforbruget pr. barn pr. åbningstimer er betydelig bedre i dag, end det var, før besparelserne blev gennemført, og med den vækst på 15 pct., som kommunerne planlægger for de kommende 5 år ifølge de sociale udbygningsplaner, må man endvidere konkludere, at der ikke er noget område i det danske samfund, som har så velsignede beskæftigelsesmuligheder som netop det børnepædagogiske.

Derfor kunne denne tale om alle disse sparede understøttelser, som vi nærmest vil tjene på, hvis vi ansætter nogle flere, mildest talt bedre bruges på langt de fleste andre områder, ikke mindst for en stribe private erhvervs vedkommende, hvor det for lønmodtagerne faktisk ville være fuldstændig gratis at holde tilbage med lønningerne, så at der kunne blive nogle flere ansatte og man kunne spare noget understøttelse – sådan er der så meget.

[Karen Thurøe Hansen]

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Palle Simonsen, ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på det konservative folkepartis vegne klart afvise dette forslag.

Jeg vil begrunde det med, at der efterhånden ude i kommunerne er fri ret til at ansætte de pædagoger, man måtte synes er nødvendige, endvidere med, at byggeriet er i stærk fremadskriden, hvorved man også afhjælper den arbejdsløshed, der har været som følge af de afskedigelser, der fandt sted i sin tid.

Fra det konservative folkepartis side vil vi ikke være med til dette forslag.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Vedrørende dette beslutningsforslag kan centrum-demokraterne henholde sig til socialministerens bemærkninger. Det er rigtigt, at sagen nu ligger hos kommunernes forvaltning, og at man via den § 11-plan, samtlige kommuner laver, fastsætter det niveau, som skal være gældende i daginstitutionerne. Det er en del af det kommunale selvstyre, og de borgere, der ønsker netop en udbygning på dette område, har jo ved dette kommunevalg tydeligt vist det derved, at de fleste kommunalbestyrelser netop er blevet suppleret med VSere. Dette valg blev, som det også er sagt fra fremskridtspartiets side, kørt på bedre og billigere daginstitutioner.

I øvrigt er der jo specielt i nærheden af de større byer sket en meget kraftig udbygning på området, en så kraftig udbygning, at det er vanskeligt at finde kvalificerede ledere. Også spørgsmålet om, hvorvidt der går mange arbejdsløse pædagoger, vil jeg lade stå hen, for jeg har i hvert fald personlig haft den erfaring, at det er vanskeligt at få dem, vi skal bruge til de daginstitutioner, vi bygger nu.

Vi kan ikke tilslutte os forslaget, idet vi som sagt mener, afgørelserne bør ligge i kommunen.

Ebba Strange (SF):

Socialistisk folkeparti støtter uforbeholdent ethvert forslag, der kan forbedre vilkårene for børnene i daginstitutionerne, uanset om det måtte blive fremsat herinde eller ude i kommunalbestyrelserne.

Når vi ikke er medforlagsstillere til det af VS og DKP fremsatte forslag denne gang, sådan som vi var det i 1977, skyldes det, at vi i mellemtiden har fremsat et mere omfattende forslag i forbindelse med andre forslag om forbedring af kvindernes erhvervsmæssige stilling, et forslag, som socialministeren da også henviste til.

Når vi har valgt den fremgangsmåde, er det, fordi vi mener, at udviklingen inden for daginstitutionsområdet i de sidste to år har vist, at der er brug for bedre og mere gennemarbejdede normeringsregler end dem, der var gældende før nedskæringerne, da det, der fandtes på området, var meget dårligt gennemarbejdet, især når det drejede sig om det uuddannede personale.

I de år, der er gået, er ventelisterne til daginstitutionerne vokset meget betydeligt, og mange forældre er i en helt anden, presset situation ude på arbejdsmarkedet, end de var i 1974. Det betyder, at arbejdet med de børn, der er i institutionerne, er mere belastende i dag, end det var før 1974. Når situationen er, som den er, skyldes det jo den drastiske nedgang, der har været i udbygningstakten, og som jeg henviser til i bemærkningerne til beslutningsforslag B 58 om forbedrede forhold. Samtidig med, at udbygningstakten på daginstitutionsområdet er faldet, er erhvervsfrekvensen for netop unge, gifte kvinder steget og nærmer sig nu 78 pct. af de gifte kvinder i denne alder. Og så kan man godt som fremskridtspartiet sige, at kvinder hellere vil blive hjemme og passe deres børn. Virkeligheden viser altså bare noget andet. Virkeligheden viser, at kvinderne i stigende grad deltager i virksomheden på arbejdsmarkedet.

I 1974 skulle der egentlig have været ført normeringsforhandlinger mellem BUPL og socialministeriet. De blev aldrig til noget, og som socialministeren også har redegjort for det, er situationen den i øjeblikket, at børn, forældre og pædagoger helt er overladt til de enkelte kommuners skøn, når det drejer sig om noget så afgørende som, hvilke vilkår børnene skal have at leve under i vores daginstitutioner.

Det mener vi fra socialistisk folkepartis side er en utilfredsstillende situation. Vores eget forslag går ud på, at der optages centrale forhandlinger mellem BUPL, forældreorganisationen FOLA og socialministeriet, således at normeringerne i daginstitutionerne

[Ebba Strange]

kan blive fastlagt for hele landet og komme til at hvile på gennemarbejdede pædagogiske synspunkter. Vi mener, at det haster meget, og håber derfor, at vores beslutningsforslag bliver gennemført. Indtil det bliver gennemført, vil vi som sagt støtte ethvert forslag, der betyder forbedringer, også det, der er til behandling i dag på foranledning af VS og DKP.

Tove Jørgensen (DKP):

Ministeren siger, at et forslag som det, der her er fremsat, vil medføre en ændring af bistandslovens almindelige principper. Det er ikke helt rigtigt, for der er jo i bistandsloven indført en regel om, at ministeren fastsætter maksimumsgrænser. Det har DKP bl. a. foreslået ophævet, netop fordi vi fandt det urimeligt, at man ikke giver refusion til de kommuner, der går ud over de normeringer, som ministeren har fastsat, og som rummer en reel nedskæring af tidligere normeringer.

Vi har i lovforslag nr. L 61, som blev førstebehandlet i november 1977, stillet forslag om, at en ændring af byrdefordelingen mellem stat og kommune skulle betyde, at staten skulle indgå med 75 pct. af udgifterne, og vi har foreslået, at maksimumsgrænserne skulle hæves.

Det har vi gjort ud fra det synspunkt, at nok skal normeringerne hæves, men det er lige så vigtigt, at vi får udbygget hele området, og at vi sikrer, når det udbygges, at forældrene ikke får en bet ved, at der opnormeres i form af en højere forældrebetaling, for så vil den tendens, der er i øjeblikket til, at det kun er dem, der har særdeles gode indtægter, eller dem, der ligger så langt nede, at de kan få friplads, der udnytter institutionerne. Vi lægger megen vægt på, at også almindelige lønarbejderindtægter skal kunne udnytte institutionerne.

Derfor er det vigtigste en generel udbygning af området og en afskaffelse af ventelisterne. Jeg har i et svar fra socialministeren den 8. marts i år fået at vide, at man opfylder planrunderne op til ca. 90 pct. for vuggestuere og børnehavers vedkommende, overopfylder dem for aldersintegrerede institutioner og opfylder dem for fritidshjemmene op til 98 pct. Jeg får i et svar den 9. marts, også i 1978, at vide, at man i løbet af perioden 1978-83 vil udbygge institutionerne på lands-

basis med 35.000 pladser, og at de 28.000 af dem skal være institutionspladser. Men det er jo ganske utilfredsstillende; det er en anden ting, når ministeren siger, at det er kommunerne selv, der skal bestemme, for ministeren har stadig væk ret til over udbygningsplanerne at kontrollere, at kommunerne opfylder behovet, som vi af tidligere socialminister Jacob Sørensen har fået at vide skal svare til det faktiske og pædagogiske behov i en kommune. Her har BUPL undersøgelser, der siger 72.000 på venteliste, deraf 30.000 akutte, og så siger det sig selv, at når der er 30.000 akutte på venteliste, kan det ikke nytte noget kun at udbygge med 35.000 over en 5-årig periode.

Det viser sig samtidig, at udbygningen sker på dagplejen. Jeg har nogle tal fra et spørgsmål netop vedrørende det lovforslag, vi har fremsat, og de siger, at for 0-2-årige opfyldes behovet med 11,2 pct. af de indskrevne - det er dækningsprocenten, der er 11,2 pct. - i daginstitutioner og 10,2 pct. i dagpleje. Og så er vi ved det forslag, vi her taler om, for det er netop et udtryk for, på den ene side at daginstitutionerne ikke fungerer tilfredsstillende, og på den anden side at kommunerne, ud over at de sparer på normeringerne, også sparer ved at undlade at oprette daginstitutioner og i stedet for etablere dagplejeordninger.

Så har ministeren også nævnt, at det ikke er rigtigt, at der finder nedskæringer sted. Der har BUPL lavet nogle undersøgelser og beregninger, der siger - og de bygger på Danmarks Statistik - at såfremt der ingen stillingsnedlæggelser havde fundet sted i januar 1977, skulle der have været 28.215 fuldtidsstillinger, men der er kun 23.834. Og så er det endda sådan, at hvis man regner vikarkonto og arbejdstidsforkortelse med, skulle der være helt op til 30.191 i januar 1977. Der er altså reelt tale om, at der har fundet en nednormering sted, og at der vitterlig er for lidt personale ansat i institutionerne.

Dertil kommer, at nu har vi i folketingets socialudvalg også et lovforslag til behandling om udlægning af særforsoget, og også her har det betydning, at vi har nogle velfungerende institutioner, ellers kan det simpelt hen ikke klares. Det er ikke tilstrækkeligt med støttepædagoger. Vi ved jo bl. a. fra lægerapporten, at støttepædagoger ikke indgår med samme effektive funktion som en godt nor-

[Tove Jørgensen]

meret daginstitution, og vi ved også, at det vil blive betydelig dyrere for samfundet ikke at opnormere daginstitutionerne. En meget stor del af de børn, der henvises til daginstitutionerne, sendes dertil af socialpædagogiske grunde, og de vil ikke få deres behov opfyldt, medmindre der er tilstrækkelig mange institutioner og tilstrækkelig godt normerede institutioner.

Grethe Philip (RV):

Da der for nogle år siden blev lagt loft over normeringerne i daginstitutionerne, var det i en situation, hvor mange kommuner ikke havde tilstrækkeligt hold på, hvad der skete ude i daginstitutionerne. Man havde i hvert fald indtryk af, at nogle steder kom daginstitutionerne blot med deres ønsker, uden at der var en nøje kontrol med, om der virkelig også var brug for de normeringer. Man fik også et stærkt indtryk af, at der ikke var blevet taget tilstrækkeligt hensyn til, at man rent faktisk havde lørdagslukning mange steder. Man var kørt videre med de samme normeringer uden hensyn til, at det ikke var så mange timer ugen igennem, børnene skulle passes.

Meget har ændret sig i den forløbne tid. Kommunerne har fået langt bedre styr på deres normeringer og er blevet langt mere interesserede i en rimelig økonomisering også på dette område. Jeg mener, det har vist sig, at kommunerne har fået et godt tag på det, ikke alene forstået som økonomisering, men også forstået sådan, at de i stigende grad har fået forståelse for den sociale og pædagogiske værdi af daginstitutionerne.

Vi lægger vægt på, at det kommunale selvstyre på dette område kan fortsætte, vi mener, at netop daginstitutionerne er et særlig velegnet område for det kommunale selvstyre, og derfor må vi også afvise forslaget.

Men der er et enkelt punkt, som jeg synes vi måske skulle dykke lidt mere ned i, hvad enten det nu bliver ved debatten her, eller det bliver senere i udvalget. Det er spørgsmålet om de handicappede børn og støttepædagogerne.

Vi fik truffet aftale om, at der skulle være mulighed for en lempeligere normering, hvis der var handicappede børn i en daginstitution. Jeg mener også, at mange kommuner har benyttet sig af det. Men samtidig hører vi, at

der bliver ansat en del støttepædagoger, og vi har fra forskellig side, bl. a. i den rapport, som er afgivet af en del læger, hørt, at man ikke mener, at ordningen med støttepædagoger er en særlig ønskelig ordning, men at det for de pågældende handicappede børn ville være bedre, om man havde en lidt højere normering i stedet for et menneske, som specielt skulle følge det pågældende barn.

Jeg ville gerne høre socialministerens mening enten i dag eller senere i udvalget om, hvorvidt man burde gå noget væk fra disse støttepædagogordninger, og om man muligvis i stedet for rent praktisk kunne få ordninger med en højere normering, i den tid der er et handicappet barn i en institution. Jeg er ikke rigtig klar over, hvorfor kommunerne ikke af sig selv kommer ind på den ordning, men foretrækker støttepædagogordningen. Jeg synes nok, at den rapport, vi har fået, tyder på, at vi skal være noget varsomme med stadig væk at udvide antallet af støttepædagogordninger fremfor ekstranormeringer, hvor der er særlige problemer med børn i den pågældende daginstitution.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke medvirke til dette forslag, og det kommer sikkert ikke som nogen overraskelse. Vi mener på den anden side, at kommunerne har mulighed for at få den normering, som man ønsker, og at lave de planer, som man finder bedst de enkelte steder.

Der har i dag været rørt ved nogle væsentlige ting i spørgsmålet om daginstitutioner. Jeg synes, at tendensen i dette forslag er meget ensidig, og at det skinner igennem, at det er daginstitutionerne, man vil satse på som det centrale og vigtige. Kristeligt folkeparti mener, at det er væsentligt, hvis der skal være tale om udbygning, at man da lægger mere op til alternative muligheder, sådan at forældrene bliver mere frit stillet med hensyn til, hvilken form man ønsker.

Der er også talt noget om, at kvinderne bør blive hjemme og passe deres børn selv, og deroverfor siges så, at kvinderne ønsker at komme ud på arbejdsmarkedet. Begge dele er sikkert rigtigt, for der findes begge kategorier. Derfor må vi i den kommende tid se på, om man kan skabe muligheder for, at begge hold kan få deres problemer løst, og da me-

[Inger Stilling Pedersen]

ner vi, at en ting som deltidsarbejde må komme ind. Så er spørgsmålet, når vi ser på daginstitutionerne, om det fremover skal være halvdagsinstitutioner, man skal satse mere på end heldags. Vi finder, at heldagsinstitutioner er en nødløsning. Man kan ikke undvære dem, det er klart, men det må ikke være dem, man satser på. Det må være, at forældre og børn får mulighed for at være sammen. Derfor kan vi ikke gå med til, at man satser ensidigt på at forøge normeringen for derved at sige til alle: værsgo at komme ud, her er masser af institutionsplads! Vi mener, det er en for ensidig løsning, og vi håber, at vi kan få en bredere drøftelse af hele institutionsproblemet.

Alice Hedegaard (DR):

Jeg skal ganske kort henvise til retsforbundets ordførertale ved det tilsvarende forslagsbehandling den 11. maj 1977. Vi mener stadig, at personalenormeringerne i daginstitutioner er kommunernes afgørelse, hvilket det også er ifølge bistandsloven.

Tyroll (VS):

Det er jo rigtigt, som adskillige har været inde på, at det er en genfremsættelse af et tidligere forslag, men jeg synes nu alligevel, man skal lægge mærke til, at der er sket visse ændringer i bemærkningerne til forslaget.

Ved den tidligere fremsættelse af forslaget fik vi jo at vide af socialministeren, at det efter bistandslovens ikrafttræden var overladt til de enkelte kommuner at administrere bistandsloven og herunder finde ud af, hvad der er det politiske behov for daginstitutionspladser rundt omkring i kommunerne, og at det ikke længere var et anliggende, som socialministeren eller folketinget umiddelbart kunne blande sig i. Det var altså gældende den 11. maj 1977, da vi behandlede dette forslag sidste gang.

Så gik der ikke så lang tid, der gik noget med 3½ måned, og så var vi fremme ved augustforligets tid. Da blev der lagt et forslag frem fra regeringen om øget beskæftigelse inden for ældreomsorgsområdet gennem en udvidelse af adgangen til at yde bistand til hjemmehjælp. Her er der også tale om et område, som er dækket af bistandsloven, et område, som altså også er overladt til kommunerne; det er dem, der afgør, hvilken ind-

sats der skal ydes på området. Det erkendte man også klart fra socialdemokratiets side på det tidspunkt, men her var det, ligesom argumentationen omkring bistandslovens ikrafttræden, kommunernes selvbestemmelse osv. ikke længere var gyldig. I hvert fald var det sådan, at fru Inge Fischer Møller kunne redegøre for, at her ville socialdemokratiet godt dispensere, her ville man godt gå ud over de bestemmelser, der er indeholdt i bistandsloven. Det viser klart, som vi også har set det tidligere, at man bare benytter nogle argumenter i øjeblikkelige situationer for at få det til at se ud, som om man har en rimelig begrundelse for at afvise nogle rimelige forslag.

Vi har tidligere hørt fra socialdemokratiet, at man ikke havde hele sit hjerte med ved de nedskæringer, der blev foretaget, men nu må vi jo se. Der synes ikke længere at være nogen begrundelse for socialdemokratiet for ikke at ville medvirke til dette forslags vedtagelse, da man altså tidligere har set bort fra, at bistandsloven er trådt i kraft, og er gået ind for at gennemføre nogle særrefusioner til kommunerne for at øge beskæftigelsen på hjemmehjælperområdet. Hvorfor vil man så lige nøjagtig ikke her på daginstitutionsområdet?

Det synes jeg ville være væsentligt at få belyst fra socialdemokratiets side. Er det, fordi hele daginstitutionsområdet er et mindre væsentligt område for socialdemokratiet? Er det, fordi man mener, at de klagepunkter, der har været fra lægelig side i en rapport om, hvad nedskæringerne har betydet, ikke er rigtige, at det går udmærket, på trods af at man bagefter har måttet gennemføre støttepædagogordninger? Eller hvad er det i det hele taget, man overvejer fra socialdemokratiets side? Jeg synes, det kunne være væsentligt at få nogle argumenter på dette område, bl. a. også få at vide, om det er overvejelser omkring de mere samfundsøkonomiske forhold, som gør sig gældende fra socialdemokratiets side, når det drejer sig om dette beskæftigelsesområde. Er det simpelt hen sådan, at nu, da vi er inde i en arbejdsløshedsperiode, vil man begrænse frigørelsen af arbejdskraft til arbejdsmarkedet ved ikke at udvide daginstitutionskapaciteten? Er det sådan nogle samfundsøkonomiske overvejelser, man gør sig? Er det, fordi man fra socialdemokratiets side har indstillet sig på, at

[Tyroll]

der nu vil komme en længere arbejdsløshedsperiode og man derfor ikke skal forsøge at få lagt beslag på ressourcerne inden for daginstitutionsområdet, hvor man måske ikke umiddelbart kan påvise den produktivtetsstigning, som der kan være tale om i det øvrige samfund, i den øvrige produktion? Er det sådan nogle kolde, kyniske, økonomiske overvejelser, man gør sig fra socialdemokratiets side? Det er nærliggende at tro det, for, som jeg har været inde på, er der ikke nogen argumenter for at fastholde modstanden imod dette forslag. De tidligere har socialdemokratiet gennem egen adfærd selv tilbagevist.

Ved sidste behandling var der også tale om, at man ville lade nogle af forslagene omkring daginstitutionsområdet gå over til behandling i regeringens beskæftigelsesudvalg, eller hvad det hed dengang. Vi har ikke hørt noget om, hvilke overvejelser man har gjort sig dér. Vi har ikke set nogen forslag derfra. Det er et betragteligt stykke tid siden, og der kom også augustforliget imellem, hvor vi beklagede os over, at man ikke, når man havde konstateret, at netop inden for socialsektoren kunne man skabe øget beskæftigelse, uden at det ville påvirke betalingsbalance osv., satsede netop på bl. a. daginstitutionsområdet.

Alligevel var der intet med i socialdemokratiets beskæftigelsesforslag, heller ikke i august, hvorimod der altså kom et forslag på hjemmehjælperområdet, så efterhånden kan vi ikke andet end tro, at man fra socialdemokratiets side ingen vilje har til at skabe øget beskæftigelse inden for daginstitutionsområdet. Det er faktisk også det, der kommer tydeligt til udtryk i dag fra den socialdemokratiske ordfører og fra socialministeren, at man direkte accepterer de tilstande, der er tale om her. Det er selvfølgelig væsentligt at få slået fast, men jeg vil godt sige, at det er sidste gang, vi kommer med det her forslag; nu mener jeg til gengæld også der er belæg for at få kraftigt påvist, at man accepterer disse tilstande i daginstitutionerne, og at disse påstande om, at man ikke havde sit hjerte med, ingen steder hører hjemme. Det er noget helt andet, der gør sig gældende. Det mener jeg er kraftigt påvist.

Vedrørende den udvikling, der har været, siden man gennemførte disse nedskæringer, siger man, at man har forsøgt at imødegå

nogle af de kraftigt forringede forhold, som opstod i de institutioner, som havde særlige forhold, og hvor det viste sig, som den socialdemokratiske ordfører sagde, at det var gavnligt med et lokalkendskab. Derfor har vi også tidligere været fremme med en forespørgsel om, hvorvidt man i højere grad ville lægge op til, at de ansatte på institutionerne i de enkelte kommuner i højere grad kunne komme ind i beslutningsprocesserne omkring normeringstallene. Men også her var man modvillig, og det var socialdemokratiet, der medvirkede til at gennemføre en besparelse på trods af manglende lokalkendskab, og man måtte så senere lappe på forholdene. Til dette formål har man ansat støttepædagoger, en ordning, som man, som også den radikale ordfører var inde på, og som venstresocialisterne tidligere har været inde på, har konstateret er en meget dårlig løsning, fordi den ikke fremmer en integrering af de vanskeligst stillede børn i institutionen, snarere tværtimod. De får en særbehandling, der markerer dem i forhold til de andre børn, og som bevirker, at de har vanskeligt ved at blive integreret.

Yderligere kommer så problemerne med, at man nu skal have integreret børn fra åndssvageforsorgen i daginstitutionerne, hvor man også i meget høj grad vil operere med, at det er støttepædagoger, der skal bruges. Det vil sige, at målsætningen fra socialdemokratiets side ikke er godt fungerende daginstitutioner, hvor en integration af disse børn ville være umiddelbart mulig, fordi der var ressourcer til de brede funktioner og ikke blot funktionen omkring det enkelte barn. Det er altså ikke det, man er indstillet på fra socialdemokratiets side. Nej, det er at forsøge at køre disse ting igennem med de lavest mulige normeringer, og det kan næsten kun skyldes samfundsøkonomiske betragtninger. Det ville være rart at få et klart svar fra socialdemokratiets og fra regeringens side på, hvad det er for nogle målsætninger, der ligger bag ved, at man ikke vil medvirke til dette.

Jeg er med vilje i min behandling af det, der har været lagt frem fra socialdemokratiets side her, ikke igen begyndt at påvise alle de skævheder, der er opstået som følge af disse dårlige normeringer. Det har vi gjort adskillige gange. Dengang nedskæringerne blev foretaget og senere ved behandling af

[Tyroll]

dette forslag har vi lagt frem, hvad det var for nogle nedskæringer og deres konsekvenser, der kom lægerapporter osv., men ikke med et eneste ord er disse ting blevet nævnt af socialministeren eller af den socialdemokratiske ordfører. Ikke med et eneste ord. Tværtimod siger man, at man ikke vil medvirke, og at man kan acceptere de nuværende forhold. Det er mere det, jeg vil sætte i relief, sidste gang dette forslag er til behandling her i salen, for det er ret så afslørende for den kyniske holdning, den kyniske vedligeholdelse af det kapitalistiske system, som socialdemokratiet står for og altså også ønsker at stå for her på daginstitutionsområdet.

Jeg må kraftigt beklage, at det står sådan til, at man ikke vil medvirke til denne øgede beskæftigelse og disse forbedrede forhold i daginstitutionerne, og så er der ikke andet at sige, end at man ude omkring i daginstitutionerne og i forældreorganisationerne må tage sig alvorligt sammen og sørge for at komme med tilstrækkelig pression for i de enkelte områder at sørge for at få gennemtruffet forbedrede forhold på daginstitutionsområdet. Der er ikke megen udsigt til, at socialdemokratiet, folketinget eller regeringen vil hjælpe dem med dette.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg har et par bemærkninger til to af ordførerne. Den socialdemokratiske ordfører, fru Tove Frederiksen, nævnte, at det var socialdemokratiets mål at få gratis daginstitutioner. Det har også fra anden side været nævnt, at der var en tendens til, at det var de bedst stillede børn, der var i daginstitutionerne, samt dem, der lå så tilpas i indtægt, at de kunne få del i de nuværende fripladser.

Jeg vil godt hertil sige, at det er klart, at det er et langsigtet mål i socialdemokratiet, men der er ikke i dag økonomiske muligheder til stede for at gøre alle daginstitutionspladser gratis. Inden for meget kort tid vil jeg imidlertid fremkomme med et forslag om ændrede fripladsgrænser, således at også mellemgruppen kan få del i fripladserne. Vi arbejder altså for øjeblikket med ændrede fripladsgrænser i socialministeriet.

Fru Grethe Philip satte spørgsmålstegn ved støttepædagogerne, og det er jeg enig i. Jeg er ikke begejstret for den støttepædagogordning, som vel egentlig var en,

skal vi sige kommunal opfindelse i forbindelse med de besparelser, der blev gennemført for et par år siden. Derfor indgår det også i den pakke, vi arbejder med omkring hele daginstitutionsområdet, at se på, hvorledes vi kan få ændret støttepædagogordningen, så at den kan komme til at indgå ved, skal vi sige hele pædagoger fremfor pædagoger knyttet til det enkelte barn.

Tyroll (VS):

Jeg er efterhånden vant til, at det er vanskeligt at få spørgsmål besvaret af socialministeren. Faktisk den ene gang efter den anden undlader socialministeren at svare. Men derfor vil jeg alligevel godt spørge en gang til, hvad der er den egentlige begrundelse for, at regeringen ikke vil medvirke til dette forslag. Den begrundelse, at det vil være at skride ind i forhold til bistandslovens funktion, er udhulet derigennem, at socialdemokratiet selv har gjort dette i august i forbindelse med det forslag om øget beskæftigelse inden for hjemmehjælperområdet, som vi ikke gik ind for. Desuden har der tidligere været givet udtryk for fra socialdemokratiets side, at man ikke havde sit hjerte med i disse nedskæringer. Hvad er så begrundelsen for, at man ikke vil gå ind for det forslag, som ligger her? Kan vi få en klar begrundelse for det og for, at det kan lade sig gøre i én situation at dispensere lidt fra bestemmelserne i bistandsloven og ikke i en anden?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af bestemmelser om ydelser i lovene om folke-, invalide- og enkepension. (Forhøjelse af ydelser) [af Tove Jørgensen (DKP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 15/2 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Kommunisterne har på ny fremsat lovforslag om at forhøje de sociale pensioner med 10 pct. Nu som i 1975 og 1977 begrundes det med, at pensionerne skulle være katastrofalt forringet som følge dels af inflation, dels af almindelig prisstigning. Som jeg påpegede senest ved første behandling af dette forslag i maj, sidst det blev fremsat, er denne begrundelse ikke rigtig.

Regeringen har fremsat sit syn på, hvorledes pensionisternes forhold bør forbedres. Det bør ikke ske ved blot en 10 pct.s forhøjelse, men ved at fordele midlerne på en mere nuanceret måde. Derfor er regeringens forslag til første fase af pensionsreformen udformet således, at der sættes særligt ind mod de mest påtrængende problemer.

Et af de påtrængende problemer er den ulighed, der skabes af det uensartede huslejeniveau. Dette er kommunisterne da også inde på i bemærkningerne til dette lovforslag. Derfor indeholder regeringens forslag til første fase af reformen også et forslag om boligydelse til pensionister, der ikke mindst skal hjælpe de pensionister, der har høje huslejer. Kommunisterne har ved et forslag til folketingsbeslutning vist, at de er enige i princippet for en sådan ydelse. Men efter at regeringen har fremsat forslag om forbedringer for pensionisterne på knap en milliard kroner trods den nuværende økonomiske situation, må jeg nødvendigvis afvise yderligere forhøjelser af den størrelsesorden, som dette forslag vil medføre, nemlig ca. 1,9 mia kr.

Albertsen (S):

Det er jo ikke, fordi vi mangler arbejdsstof på dette område i forvejen, men nu har vi altså fået to nye forslag til, i forvejen har vi 12. Just i disse timer føres der forhandlinger med henblik på en løsning og på at finde en eventuel samklang mellem de forskellige

synspunkter på baggrund af de regeringsforslag, som trods alt må være det bæredygtige grundlag for en reform på dette felt.

Jeg tvivler i og for sig ikke på intentionerne hos forslagsstillerne, men må sige, at det tidspunkt, forslaget fremkommer på, forekommer mig at være lidt post festum. Jeg mener, at det, vi får bedst udbytte af, er på det grundlag, der er lagt igennem de seks regeringsforslag, at finde frem til en fornuftig og rimelig løsning.

Der er i højere grad igennem de forslag, som regeringen er kommet med, taget hensyn til det forskelligartede niveau, der trods alt er tale om for pensionisternes vedkommende. Det er urimeligt at fremstille det for offentligheden, som om de 800.000 pensionister næsten har samme status. Det ved alle vi, der beskæftiger os med disse ting, at der ikke er tale om. Derfor ville en effekt som den, man her tilstræber, også virke skæv og urimelig, hvorimod de forslag, som regeringen er kommet med, tager hensyn til de nuancer og de betydelige forskelle, der findes inden for denne store gruppe.

Vi må afvise lovforslaget, dels fordi vi som sagt mener, at vi har et arbejdsgrundlag i forvejen, dels fordi vi mener, at det på den baggrund er urimeligt, at vi nu skal tage en større, seriøs debat herom. Derfor kan man ikke forvente socialdemokratiets positive holdning hertil, hvorimod vi mener, der igennem de 6 regeringsforslag er en reel mulighed for at komme de pensionister i møde, som har det dårligst, dem, der har de største problemer. Det drejer sig om dem med de store huslejer, det drejer sig om ægteparrene, og det drejer sig om dem, der har problemer, fordi de har nogle små, beskedne merindtægter.

Jeg beklager, at jeg må sige dette ved denne lejlighed, for jeg havde gerne set, at vi kunne have ofret mere tid og flere kræfter på forslaget her, men jeg mener som sagt ikke, at det er rimeligt på den baggrund, som jeg her refererer til.

Jørgen Junior (FP):

Regeringens pensionsreformforslag skal, hvis de går igennem på den ene eller den anden måde, træde i kraft den 1. januar næste år. Jeg mener, at socialdemokratiet og regeringen i meget høj grad i mange år har